

Nagyvárad Estilap

Szerkesztőség:
Károly herceg-utca 6. sz.

Szerkesztésért felelős:
MARTON MANO
főszerkesztő

X. évfolyam
264. szám

Kiadóhivatal:
HEGEDÜS HIRLAPIRODA
Bul. Reg. Ferdinand

Oradea—Nagyvárad
Vasárnap 1928 november 18

A kivételes állapot megszüntetéséről még nem érkezett rendelet Nagyváradra

Ellentétes hírek jönnek Bukarestből

Bár az egész ország a legnagyobb érdeklődéssel, mondhatnánk csupa izgalommal várja a döntést, a kormány felhivatalos közlései mindenről beszélnek, csak éppen erről nem: mi lesz az ostromállapottal és a cenzurával? A nemzeti parasztpárt nyolc évi ellenzékeskedése alatt ez volt legfőbb kívánsága: eltörölni a cenzurát és az ostromállapotot. Érthető is volt a nemzeti parasztpártnak ez a posztulátuma, mert hiszen a kisebbségek után, elsősorban éppen erre a tösgyökeres román pártra és híveire nehezedett rá a kivételes állapot súlya. Most aztán, amikor kormányra került a nemzeti parasztpárt, éppen ama tapasztalatok révén, amelyekel hosszú ellenzékeskedése alatt szerzett, első intézkedésének kell, hogy tekintse a kivételes rendszabályok megszüntetését az egész országban, fenntartás nélkül. Tény az, hogy a minisztertanácsok szinte, nap-nap után foglalkoznak ezzel a problémával. A csütörtöki minisztertanácsra jelezték a mindenki által várvárt határozat meghozatalát. A csütörtöki esti minisztertanács határozatban foglalkozott is vele, de a határozatról, amit akkor hoztak, ellentmondó verziók keltek szárnyra. A legjobban informált bukaresti lapok egyike, az „Adeverul”, amely a kormányhoz közel áll, a következőkben számol be a csütörtöki esti minisztertanácsról:

— A minisztertanács folytatta a vitát a kivételes állapotok és pedig a cenzura és az ostromállapot megszüntetéséről. Miután meghallgatták Cihosky tábornok, hadügyminiszternek és Junian igazságügyminiszternek előterjesztéseit, azt határozták, hogy az egész országban megszüntetik a cenzurát. Hasonlóképpen elhatározták, hogy megszüntetik az ostromállapotot az ország belsejében.

Lloyd George szerint nem békét, hanem háborút készítenek elő

— Az Estilap eredeti távirata —

Oxfordból jelentik: Lloyd George tegnap beszédet tartott, amelyben a legélesebb hangon kel ki az antant-hatalmak magatartása ellen azért, mert ezek kének a Rajna-vidék kiűritésével. Röviden szerelnak minősíti Lloyd George a nagyhatalmak eljárását. Hangoztatta, hogy ily módon nem békét, hanem háborút teremtenek. A leszerelés kérdésében sem

ben. Ideiglenesen megmarad az ostromállapot a határvonaltól számított tíz kilométer széles zónában, mindaddig, amíg ebben a zónában különleges őrséget nem szerveztek. Az ostromállapot meg szüntével a katonai igazságszolgáltatás helyett, minden téren polgári bíróság lesz illetékes, még a tíz kilométeres zónában is. A mai (pénteki) minisztertanácsos megállapítják a formákat is, amelyeket a kivételes állapotok megszüntetésénél követni kell és hivatalos közleményt adnak ki mindezekről.

Eddig szót az „Adeverul” közleménye. Tegnap, pénteken a közleményben jelzett minisztertanácsot meg is tartották, és ezen

Lugosanu belügyi államtitkár azt a bejelentést tette, hogy a

A bukaresti magyar követ a külügyminiszternél

Bukarestből jelentik: Mironescu külügyminiszter tegnap fogadta Magyarországi bukaresti követét és kifejezte azt a reményét, hogy az optánsperit minél előbb közös megegyezéssel és békésen fogják elintézni. A román kormány legközelebb ki is nevezni azt a bizottságot, amely Magyarországgal tárgyalni fog az ügyben.

Maiorescu prefektus ma délelőtti elfoglalta hivatalát

Ma korán reggel Maiorescu József dr. prefektus megjelent hivatalában és megkezdte munkálkodását. A délelőtti órákban összegyűlt a hivatalnokikar, hogy üdvözzölje a prefektust.

A megyén ott találtuk Egry Gergely dr. volt polgármestert is, aki egyelőre mint a Comisia interimare elnöke, foglalja vissza a polgármesteri széket. Egry Gergely dr. a következőket mondotta munkatársunknak:

— Még a mai napon én is el-

cenzura és ostromállapot megszüntetését célzó intézkedéseket már fogantatosította.

Ezzel a jelentéssel szemben a felhivatalos Rador távirati iroda ma reggel a következő közleményt adta le a lapoknak:

A cenzura és az ostromállapot eltörlése ügyében még tegnap sem volt végleges döntés. Ma újabb minisztertanácsot tartanak, amelyen előreláthatólag véglegesen határoznak a kérdésről.

Biharmegye prefekturáján szerzett értesülésünk szerint, a kivételes állapotok megszüntetésére vonatkozóan, Nagyváradra még semmiféle hivatalos értesítés nem érkezett.

Erzsébet görög királyné szerencsés megmenekülése

Párisból jelentik: Könnyen végetessé válható, de szerencsés kimeneteli baleset érte Erzsébet görög királynét, aki tudvalevőleg román királyi hercegnő. Erzsébet királyné a Vendome-téren haladt át, amikor egy hatalmas palota harmadik emeletéről egy cégtábla zuhanni kezdett feléje. A hercegnő nem vesztette el lélek-jelenlétét, hirtelen félreugrott és ily módon elhárította a balesetet. Semmi baja nem történt.

Petróczy Alice nagy sikere Budapesten

Budapestről jelentik: A budapesti Nemzeti Színházban tegnap lépett föl Petróczy Alice, a kolozsvár-nagyvárad magyar színház tagja, először Herczeg Ferenc híres darabjának, a Dolovai nábob leánya-nak főszerepében. Petróczy Alice olyan emlékeztető sikert aratott Magyarországnak legnagyobb színházában, hogy karrierje a legteljesebben biztosítottnak látszik. Az előadás egészen ünnepélyes hangulatú volt, a hatalmas színház zsufolásig felt meg Budapest legelőkelőbb közönségével. Nagyon sokan nézték végig színészek írók és kritikusok is Petróczy Alice vendégjátékát, amely, ugylátszik, kezdte egy hatalmasívelésű színészkarriernek. A fiatal művész nő játékát az őszinte teljes siker jellemezte, többször a függöny elé hívták és lelkesen ünnepelték. A nagy siker arra indította a színház igazgatóságát, hogy kedden megismételteti Petróczy Alice vendégszereplését.

A váradi munkáspénztár sikkasztójának pere

Kovács Benő, volt munkáspénztári igazgató sikkasztási perét ma tárgyalta tovább a törvényszék. Kovács régen megszökött, így a vádlottak padján Belme József, Bauman Henrich és Kappner Armin, a betegsegélyző volt főtisztviselői ülnek.

Az első tanu: Némethi Mór volt az, aki Kovács szökése után a sikkasztást felfedezte. Azt valija, hogy a munkásbetegsegélyző könyvéből a 184. lapot, amelyen a Hitelbank számláját vezették, valaki kitépte. Ez csak Kovács lehetett.

Az elnök: Tud-e Ön arról, hogy a gyógyszerészek a gyógyszerek átvételekor kisebb összegeket juttattak Kappner Arminnak és Baumannak?

A tanu: Erről semmit sem tudok. Amikor rájöttek Kovács

sikkasztására, olyan atmoszféra keletkezett, hogy mindenki gyanússá vált. Így kerültek mai helyzetükbe Kappner, Bauman és Belme is, akiket — (mondotta Némethi Mór) — mindenkor korrekt és pontos és megbízható tisztviselőnek ismertem.

A tárgyalás tart.

MAGYAR TANSZÉK A POZSONYI EGYETEMEN

— Az Estilap eredeti távirata —

Prágából jelentik: A cseh kultuszminiszter elhatározta, hogy a pozsonyi egyetemen magyar tanszéket állít fel. A tanszékre Bujnak Pált, a prágai egyetem eddigi magyar nyelvtanárát nevezték ki.

Marcusi Joan tiltakozik, mintha ő volna az oka a Victoria (Kolozsvári)-utcai iskola állapotainak

Jogtalanul vették el a szegény gyermekek Victória (Kolozsvári)-utcai elemi iskoláját

Az Estilap levelet kapott Marcusi Joan iskolaiszázgatótól, aki elmondja, hogy igaztalan támadások érték. Disznó-óla nem az iskolában van, hanem az iskolától 111 méterre és nem 25 hízót tart, hanem csak ötöt. Közli továbbá, hogy 120 tanítványa közül egy sem betegedett meg, hanem a gimnázium tanulói kaptak sar-

oldalról kapott felvilágosításoknak helyet adtunk, jó volna, ha egy igazságos, teljesen elfogulatlan bizottság vizsgálná felül, hogy mi történik ebben az iskolában, amelyről oly sokat volt szó az utóbbi időben.

* **Étvágytalanságnál, rosz gyomornál, bélrekedésnél, renyhe emésztésnél, anyagcsere zavarnál, csalánkiütésnél és bőrvizkésítésnél a természetes „Ferenc József” keserűviz rendbe hozza a gyomor és a belek működését és megszabadítja a testet a felgyülemlett rothadó anyagoktól. Az orvostudomány több uttorője megállapította, hogy a Ferenc József-víz abszolút megbízható használat. Kapható gyógyszerárakban, drogueriákban és fűszerüzletekben.** 15

Van e már jegye a színház ma éjjeli operette előadására?

Színrekerül a

Fifi

lajhot. Megtudjuk Marcusi Joan válaszeveleiből azt is, hogy négy éven keresztül

Gaja igazgató teremtetett áldatlan helyzetet az iskola épületében, aki szabadon tartotta sertéseit az iskola-udvaron.

A klotzetet konyhává szintén nem ő alakította át, hanem előbb Gaja Aurél csináltatott abból éléskamrát és éppen Marcusi Joan volt az, aki követelte, hogy alakítsák vissza a félreeső helyiséget. Az igazgató-tanító válaszában tájékozódást nyújt arról, hogy a Calea Victoriei 100. sz. épülete mindig elemi iskola volt, amely még 1924-ben 8 tanerővel működött. Szilágyi Corbu Joan inspektor telepítette ki az iskolát minden miniszteri rendelet nélkül és tette át a Sándor-utca 90 gyermekeket egy kis terembe.

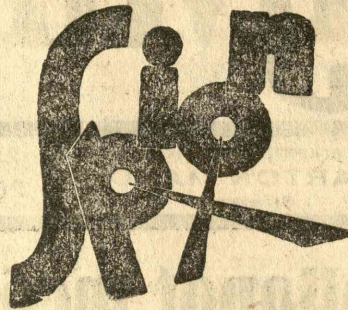
A szegény munkás szülők nem küldhették ide gyermekeiket és 50 százalék analfabéta maradt.

Velencén négyszáz elemiiskola köteles van, akik közül legtöbb szegény gyermek, rosszul öltözött, meztelbas apróságok, akik téli napokon, inkább otthon maradnak, semhogy oly messzire, a Sándor-utca menjenek el. Miután a magunk részéről mind a két

HIREK

* **Féltárú utazás 8 napig** Budapestre. Jegyek és igazolvány a Dácia menetjegy-irodában.

Ma és mindennap:

Apollóban és Filmpalaceban.

* **Papp János dr. kitüntetés.** A Monitorul Oficial közli, hogy a régens-tanács Papp János Ir-t, a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara főtitkárát, közgazdasági téren kifejtett működése elisméréséül a „Románia Csillag” rend lovagi fokozatával tüntette ki.

Leopard Lady a filmek királya

* **Eljegyzés.** Rosenthal Hannust oradea, eljegyezte Fischer Dezső Berettyóújfalun.

Jön MANEGE - Filmpalace

* **KULTUREMBER** nem maradhat el a SCHUBERT-ünnepélyről, amely művészi élvezetet nyújt vasárnap este a Kath. Körben.

Fifi

a párisi operettek gyöngye. — Csodás zene! Finom pikantéria

Leopard Lady Neuman szinkörben

* **Heller Lászlót f. hó 8-án** a bécsi egyetemen az orvostudományok doktorává avatták.

Jön MANEGE - Filmpalace

Vasárnap délelőtt MATINÉ

Malek cowboy

10 leies helyárak!

APOLLO

* **Megjelent a Die Dame** zweites novemberheft, gyönyörű téli divatmodelleket tartalmaz. Kapható a Hegedüs Hirlapirodában.

* **Az első, egyetlen és a legjobb rádió-tudósító Romániában „Radio”.** Közli egy héttel előbb részletesen és pontosan a következő heti programot minden európai állomásról, minden ki által könnyen megérthető technikai cikkeket, tudósításokat, stb. Olvasóknak rendelkezésére áll, épp úgy válaszol, mint ahogy közbenjár, a rádió-engedély megszerzésében. Minden szombaton reggel tízenhat oldalon jelenik meg és csak 6 lej példányonként. A „Radio” kiadóhivatala: Bukarest, I. str. Sarindar, 7-9-11. Telefon: 7-69 és 6-67.

Jön MANEGE - Filmpalace

* **„Az én kutyám”** című füzet megjelent. Minden amit kutyánk gondozásáról, neveléséről tudunk kell, benne van ebben a füzetben. Ára 54 lej. Kapható a Hegedüs hirlapirodában.

NYILTTÉR

Az érdekeltek szíves tudomására hozom, hogy a Schwartz et Gyarmati, Gloria Parfumeria cégből kiváltam és új üzletemet Avram Iancu (Kossuth)-utca 8 sz. alatt a Sas-passage bejáratnál szemben nyitottam meg

1020 Parfumeria Gyarmati.

Fifi

előadása ma éjjel negyed 12 kor kezdődik. — Rendes helyárak

Neuman szinkör

Ma 3, 5, 7 és 9 órákor:

Leopard Lady

A cirkuszfilmek királya azonkívül

az élő Rin-Tin-Tin

általános közkíváncsi Egy kutya, mely bámulatba ejtette egész Nagyváradot!

Vasárnapi matiné:

Bőregér (Ez Páris)

Apolló mozgósínház

3, 5, 7 és 9 órákor

Ma és a következő napokon:

ASpion

Thea von Harbou regénye 9 nagy felvonásban.

A főszerepben:

Willy Fritsch, Rudolf Klein Rogge, Gerda Maurus Mérsékelten felemelt helyárak!

Kérjük a közönséget a pontos megjelenésre.

Vasárnap délelőtt matiné:

Malek cowboy

10 leies helyárak!

Filmpalace

Fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10 órákor

Croitor de elite

M. BOBITAN

előkelő divat szabó.

Parcul Eminescu 26 szám.

KLEIN SIMON

női kalapüzletét

áthelyezte

Bulevard Regele Ferdinand (Rákóczi-ut) 7-b alá Apollo-drogéria mellé

Jasiban föllángolt az antiszemita mozgalom

Az ország nyugodt lehet, minden óvintézkedés megtörtént

A „Cuvantul” szerint diákzavargások szervezése folyik a kollisszák mögött. A zavargások szervezői a bukaresti lap szerint Duca volt liberális belügyminiszter és Goga Oktavián, „a csucsai bárd”, aki szintén belügyminiszter volt, Averescu kormányában. Jasiban már olyan komolyan nyilvánult meg ennek a „szervező munkának” a hatása, hogy Botez, jasi egyetemi rektor kötelességének tartotta, hogy személyesen, először tegyen jelentést a dologról a közoktatásiügyi miniszternek.

A jasi-i zavargásoknak

választási-politikai hátterük

van. Cuza tudja jól, hogy az antiszemitizmus iránti érdeklődést csakis agitációval lehet ébren tartani. Ezért újból agitációhoz fog, mert szüksége van kedvező atmoszférára.

Cuzának a dátumok egybeesése is kezére játszik. December 10-én van a „diákság ünnepe” (t. i. 1922 december 10-én lobbant fel először az antiszemita mozgalom) és aznap kezdődnek az általános választások is. Így aztán van pszichológiai alkalmas időpont. Már most csak ürügy kell. Az is van. Például: Minea jasi-i egyetemi tanár fel kellett, hogy függessze előadásait, mert a „diákság” elhatározta, hogy

Bukaresti tudósítónk távirata

az előadásokon megjelenő összes zsidó diákoknak át kell esniök egy kis verésen!

Megkülönböztetett figyelemben van részük az edinetz-i (Besszarabia) zsidó diákoknak, mert állítólag provokálóan viselkedtek.

Ugyanez a diákság elhatározta dr. Horvitz, egyetemi könyvtáros „megbüntetését”

mert állítólag megütött egy keresztény diákot. És így tovább, — van ürügy elég.

Costachescu közoktatásiügyi miniszter, aki hétfőn este Jasiba utazott, felvilágosította az illetőket, hogy „senki sem lehet önmagának bírója”. Egyébként a foganatosított intézkedések következtében az ország nyugodtan várhatja a december tizedikét.

Magánlaksértési per Vararu köz-igazgatási vezérfelügyelő ellen

Igen jól ismerik Nagyváradon Vararu közigazgatási vezérfelügyelőt, aki részt vett a polgármesterek itt megtartott országos kongresszusán is. Ő volt az, aki a városi tanács ellen a vizsgálatot lefolytatta.

Még 1922-ben történt, hogy a bukaresti lakásrekviráló bizottság kiutalt Vararunak egy lakást 1922 november 29-iki hatállyal.

Vararu azonban nem várta be november 29-ét, hanem még október végén betelepedett a lakásba, mely Secara mérnöké volt. Secara, amikor hazatért birókáról és lakását elfoglalva találta,

feljelentette Vararut az

ügyezségen magánlaksértés miatt.

A tegnapi megtartott tárgyaláson

a vád teljes beigazolást nyert.

A bíróság az ítélethozatalt holnapra halasztotta.

Borzalmas vihar dühöng Anglia és a La Manche felett

— Az Estilap eredeti távirata —

Londonból jelentik: A La-Manche csatornán olyan katasztrófia, vihar dühöng, amilyenre régóta nem emlékeznek. Hatalmas óceánjárók sem futhatnak ki a kikötőkből. A légi forgalom Anglia és a kontinens közt teljesen megszűnt. Az utolsó repülőgépet, mely husz utast vitt magával, észlelően dobálta az orkán és majdnem odavágta a viharban táncoló egyik hajóhoz. Southamptonban óriási darukat tépett ki a földből, a legnagyobbakat hozzávágta egy vendéglőépülethez, amely beomlott. Sokan megsebesültek. A kár igen jelentékeny.

Az egyik óceánjáró kémény nélkül futott be a londoni kikötőbe, kéményét helyként tépte le és sodorta tovább a vihar. Magában Londonban is roppant károkat és borzalmas pánikot idézett elő az orkán: embereket csapott a földhöz, karokat, drótvezetéseket, vasoszlopokat össze döntött.

Egy nagyváradai tanár kinos botrányt okozott az éjjel egy szórakozóhelyen

Ma hajnalban, fél 5 órakor csunya botrányt rogtonzott egy háromtagú mulatótársaság a Palais de Danse helyiségben. Stanciu Joan, a Mosoiu tábornok nevét viselő felsőkereskedelmi iskola óraadó tanára két fiatalemberrel, már kissé illuminált állapotban az éjjeli utáni órákban ment be a lokálba. Itt aztán hamarosan jó néhány üveg italt fogyasztottak. Stanciu társasága állandóan megjegyzést tett a szomszéd asztalnál helyet foglaló többi vendégekre. Ezek viszont, kerülni óhajtván az incidenst, eltávoztak. Amikor a professzor és társai egyedül maradtak, borítgatni kezdték az asztalokat, sőt maga Stanciu hangos duhajkodás közben, két márványasztalt és egy üvegajtót összetört.

A mulató személyzetének csak fárasztó kísérletek után sikerült a romboló társaságot a lokálból eltávolítani.

Stanciu tanárnak és társainak megbotrányoztató viselkedéséről telefonon értesítették az ügyeletes rendőrtisztviselőt, ez azonban már csak a véghezvitt rombolást konstataálhatta. Megállapította a rendőrtisztviselő azt, hogy Stanciu Joan tanár a mulatóból való

eltávozása közben olyan kijelentéseket tett, hogy

majd a jövő hét valamelyik napján újból felkeresik a lokált, de akkor aztán darabokra törnek mindent.

Miután a Palais de Danse tulajdonosa feljelentést tett Stanciu professzor és társai ellen, az éjszakai rombolás ügyében a rendőrség szigorú eljárást indított.

* Román előadás a színházban. 1928 november 20-án, kedden este 9-kor a bukaresti Teatrul National tagjai Maria Filotti-val, a híres művésznővel az élen, előadják Pierre Berton és Charles Simon „Zaza” című ötfelvonásos darabját. Jegyek a színházi pénztárnál.

KOZMETIKA

Értesitem az igen tisztelt hölgyközönséget, hogy kozmetikai szalonomat Pölöskei fodrászüzletéből november hó 17-től str. Iosif Vulcan (v. Nagy Sándor-utca) 9. szám alá helyeztem át.

Kérem a n. é. közönség további szíves pártfogását.

Tisztelettel BALIKA KATÓ

1019

Kozmetikus.

Coroiu volt váradai pénzügyigazgatót a vesztegetés vádjáról felmentette a Tábla

1921-ben Weinberger Herman Egyesületi (v. Szent László) tér 5. szám alatti lakos italmérsi engedélyének átírását kérte az akkori pénzügyigazgatótól. Többszöri kérés ellenére, még 1924-ben sem kapta meg az engedélyt Weinberger. Ekkor egy közvetítő ajánlkozott, aki megígérte Weinbergernek, hogy meg fogja szerezni az engedélyt. Néhány héttel ez egyezség után a közvetítő megjelent Weinbergerrel azzal, hogy Coroi itt Váradon, nem tudja elintézni az ügyet,

Bukarestbe kell utaznia, hogy ott kisértesse az engedélyt.

Ekkor négyezer lejt kért a köz-

vetítő Weinbergertől, mondván, hogy Coroi számára kell a pénz.

Coroi ellen — áthelyezése után — feljelentést tettek az imént említett ügyből kifolyólag. A törvényszéki tárgyaláson Coroiut és Weinbergert felmentették, mivel nem bizonyosodott be az, hogy a négyezer lejt a közvetítő át is adta Coroiunak.

Az ítéltábla, (ahova az ügy az államügyész felebbezése folytán került) Constantin Georgescu-Valcea ügyvéd hatásos védőbeszéde után helybenhagyta a törvényszék ítéletét; a sokat szerepelt Coroiu felmentése jogerős.

Megfenyítheti-e testileg a tanító a növendéket?

Erré a kérdésre, amely oly sokszor felmerül és annyi vitára ad alkalmat, válaszolt a tábla, tegnapi döntése a következő ügy folyamán:

Mangra Joan csékei állami tanító, 1925-ben valami kis csínytevés miatt ráítított Crampiana Florica nevű kis parasztleány meztelen karjára egy vékony vesszővel. Lehet, hogy talán nem is erősen ütött, de a gyenge bőr felhasadt, a vér kiserkedt az ütés helyén és a kislány karja feldagadt.

A lányka szülei feljelentették a tanítót, testisértés miatt.

A járásbíróság felmentette a tanítót azzal az indoklással hogy növendékének megfenyítéséről

lévén szó, nem követett el vétéséget.

A törvényszék, mely elé az ügy a szülők felebbezése folytán került, nem látta beigazoltnak, hogy bármely rendelet, vagy törvény megengedi az oktatónak a testi fenyték alkalmazását; ezért a tanítót bűnösnek mondta ki könnyű testisérés vétségében és 1000 lej fő- és 500 lej mellékpénzbírságra ítélte.

A tanító semmisségi panasszal élt az ítéltáblához.

A tábla helybenhagyta a büntetést és kötelezte a tanítót a perköltségek, orvosi költség s a pénz büntetés 30 napon belül való megfizetésére.

